

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 643
van **SUZY WOUTERS**
datum: 10 mei 2021

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Woonzorgcentra - Aanpak grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag kan overal plaatsvinden, ook in woonzorgcentra. Het kan bestaan uit geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag. Dat grensoverschrijdend gedrag kan gebeuren tussen de bewoners onderling, maar ook tussen een zorgverlener en bewoner zelf.

Gelet op de kwetsbaarheid van de doelgroep is het belangrijk om grensoverschrijdend gedrag tijdig te detecteren. De zorgbehoevenden/bewoners zijn immers ook niet altijd zelf in staat om de ernst van de situatie in te schatten.

Om grensoverschrijdend gedrag aan te pakken, zijn er opleidingen tot referentiepersoon intimiteit en seksualiteit in de woonzorg om met deze kwesties om te gaan. Daarnaast kan het grensoverschrijdend gedrag gemeld worden via verschillende instanties. Via een formulier kan men een geval van grensoverschrijdend gedrag in een woonzorgvoorziening of vereniging voor mantelzorgers en gebruikers aan Zorg en Gezondheid melden en men kan ook altijd terecht bij de hulplijn 1712 en de Woonzorglijn.

1. Hoeveel meldingen kwamen de afgelopen vijf jaar binnen van grensoverschrijdend gedrag in woonzorgcentra?
 - a) Om welk type grensoverschrijdend gedrag ging het?
 - b) Graag een opsplitsing naargelang geslacht, leeftijd en per voorziening.
 - c) In hoeveel gevallen ging het om grensoverschrijdend gedrag tussen een bewoner en een zorgverlener?
 - d) Welk gevolg werd aan deze meldingen gegeven?
2. Hoe evalueert de minister deze cijfers?
3. Hoe wordt het vlaggensysteem van Sensoa in deze context toegepast? Is er nog verdere sensibilisering nodig?
4. Hoe wordt gecontroleerd op een effectief preventie- en reactiebeleid omtrent deze problematiek in de woonzorgcentra?
5. Welke initiatieven neemt de minister om het beleid rond grensoverschrijdend gedrag in deze voorzieningen te optimaliseren?

ANTWOORD

op vraag nr. 643 van 10 mei 2021

van **SUZY WOUTERS**

1. a)

Jaar	Seksueel grensoverschrijdend gedrag – aantal casussen	Grensoverschrijdend gedrag – aantal casussen	Ernstige gebeurtenis – aantal casussen
2016-2018	12		
2019	3		
2020	2	1	1
2021	1	0	5

Tot vóór het woonzorgdecreet van 15 februari 2019 en het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers van 28 juni 2019, werden enkel de gemelde gevallen van seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGOG) geregistreerd bij het agentschap Zorg en Gezondheid.

In het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers van 28 juni 2019 werd ook het melden van 'grensoverschrijdend gedrag' en 'ernstige gebeurtenissen' door de ouderenvoorzieningen aan het agentschap opgelegd.

b) Deze gegevens worden niet geregistreerd.

c) Bij 4 op 18 gevallen van SGOG en 2 op 5 ernstige gebeurtenissen was een personeelslid betrokken.

d) Bij 3 SGOG en de 2 ernstige gebeurtenissen waarbij een personeelslid betrokken was, werd het personeelslid telkens ontslagen wegens dringende redenen door de voorziening.

2. In artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers van 28 juni 2019 wordt voorgeschreven dat de woonzorgvoorziening of de vereniging een geschreven referentiekader moet hanteren voor elke vorm van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers. De minister kan hiervoor nadere regels bepalen. Tot nog toe is geen ministerieel besluit opgesteld.

Daarnaast moet de woonzorgvoorziening of de vereniging een procedure hanteren voor de preventie van, de detectie van en gepaste reacties op grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers. In die procedure is een registratiesysteem opgenomen dat geanonimiseerde gegevens bijhoudt over de gevallen van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers.

De woonzorgvoorziening of de vereniging meldt, op een geanonimiseerde wijze, elke vorm van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers aan het agentschap. Het agentschap stelt daarvoor een formulier ter beschikking.

Ernstige gebeurtenissen die de zorg en ondersteuning, de gezondheid, de veiligheid, de waardigheid of de integriteit van de gebruikers in het gedrang kunnen brengen, of die daarop een ernstige impact hebben, worden onmiddellijk aan het agentschap gemeld.

Het agentschap maakt deze delicate situaties bespreekbaar bij de voorzieningen zonder ze te culpabiliseren.

We zijn er ook van bewust dat niet alle grensoverschrijdende situaties en ernstige gebeurtenissen gemeld worden bij het agentschap, uit schroom maar ook uit schrik voor sancties of om de reputatie van de voorziening niet te schaden.

Het agentschap blijft de situaties in de woonzorgcentra zoveel mogelijk opvolgen en de kwaliteit van zorg ondersteunen, ook in crisissituaties.

3. De woonzorgvoorziening of de vereniging moet een stappenplan opstellen voor de preventie van, de detectie van en gepaste reacties op grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers.

Het vlaggensysteem van Sensoa is bekend als één van de mogelijkheden om een handleiding op te stellen met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag.

Vanuit de overheid of het agentschap wordt echter geen bepaald stramien opgelegd.

4. De bepalingen m.b.t. seksueel grensoverschrijdend gedrag werden in het stambesluit van 24 juli 2009 ingevoegd bij besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2014 betreffende het beleid inzake preventie van en omgaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag in gezondheids- en woonzorgvoorzieningen. Tijdens de opmaak van het BVR van 9 mei 2014 werd er meermaals de nadruk op gevestigd dat de rol van het agentschap zeer beperkt moest blijven.

De Vlaamse Regering had met deze bepalingen niet de ambitie om in de plaats te treden van de verantwoordelijke directies en zorgpersoneel wanneer die met bepaalde feiten en vermoedens worden geconfronteerd.

De verplichte melding aan het agentschap, vermeld in artikel 6, §3, van het stambesluit staat los van en is onafhankelijk van de inhoud van de klacht. Bovendien gebeurt de melding op geanonimiseerde wijze. Het is juridisch wel mogelijk om een ontvangstmelding naar de voorziening te sturen. Als het agentschap de reactie van het bestuur van de voorziening onvoldoende vindt, kunnen bijkomende vragen aan de voorziening gesteld worden. Indien het agentschap dit nodig vindt kan een (hoogdruwend) inspectiebezoek plaatsvinden. Hierbij worden het beleid, procedures en het optreden van de voorziening onder de loep genomen. Aangezien het agentschap/Zorginspectie nooit een specifieke casus zal onderzoeken, is het onwaarschijnlijk dat een eventueel strafrechtelijk onderzoek hierbij doorkruist wordt.

Indien het agentschap via de Woonzorglijn of het meldingsformulier van de website, melding krijgt van een specifiek geval, kan het agentschap voorstellen om klacht in te dienen bij de bevoegde politiediensten.

5. Ik vind het belangrijk dat we grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar blijven maken en WZC sensibiliseren rond het belang van een preventief beleid. In samenwerking met Sensoa en Aditi vzw zetten we in op professionele ondersteuning van

zorgvoorzieningen, waaronder de woonzorgcentra. Ook in de toekomst zullen we dit blijven doen en nagaan wat de noden en de mogelijkheden zijn; Aditi vzw doet reeds een aanbod naar woonzorgcentra om hen te ondersteunen bij beleid en visieontwikkeling en het uitwerken van een positieve, open en transparante visie en beleid binnen een voorziening. Tevens is er een opleidingsaanbod voor zorgpersoneel en de mogelijkheid van teamondersteuning.